

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ВІСНИК

**НАУКОВОГО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-
ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (33)

Вінниця – 2020

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
ВИПУСК № 1 (33)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року
Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік
Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 3 від 25 лютого 2020 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В., к.мист-ства Іскра С.І., к.пед.н. Головська І.В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Луцинкевич Л.А., Царик А.П.

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2020. – Випуск 1(33). – 155с.

З М І С Т

ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО – ШЛЯХ ДО УСПІХУ

ПЕДАГОГІЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ

РОМАНЕНКО В.В <i>Англійський фольклор як засіб формування соціокультурної компетентності школярів та студентів на різних етапах вивчення іноземної мови.</i>	13
ШЕРШУН Г.В <i>Безпека життєдіяльності як важлива складова професійної підготовки майбутнього фахівця.....</i>	17
ГРУЩЕНКО М.М., ЛЕЛЯК Л. М., MARTИНЮК В.М., ДМИТРИШИН Д.О <i>Формування фізичної культури особистості – основна педагогічна функція фізичної культури</i>	21
БУГА О.І <i>Діджиталізація педагогічної освіти освітнього процесу в закладах вищої освіти.....</i>	26
АВТУХОВ С.Л. <i>Фахова музична підготовка</i>	30
ЗАВАЛЬНЮК Я.М <i>Lexikologie, ihre aufteilung</i>	33
ГОРБАТА Л.Ф., ГУЛЯС Н.М <i>Позакласне життя та діяльність наукового обласного ліцею-інтернату.....</i>	39
КОРОЛЬ Т.І. <i>Формування навичок мислення вищого рівня на уроках англійської мови.....</i>	42
КРОПИВНИЦЬКА Г.М., ЛАГОЛА І.М. <i>Використання технологій інтерактивного навчання на уроках літературного читання під час вивчення творів різних жанрів (на прикладі творчості Т.Шевченка).....</i>	49
СЛОБОДЯНЮК В.Ю. <i>Особливості роботи з інтерактивними посібниками на заняттях з німецької мови</i>	54
ГОРБАТА Л.Ф. <i>Складові компоненти здорового способу життя старшокласників</i>	58
ЦАРИК А.П., ДМИТРИШИН Д.О. <i>Орієнтація оздоровчих видів гімнастики в систему фізичного виховання школярів</i>	61
ЯКОВЛІВА О. П <i>Формування когнітивної діяльності учнів початкової школи у процесі ігрової терапії.....</i>	66

ІНТЕГРАЦІЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ ЯК МЕХАНІЗМ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ

КЛИМЕНКО О.Ф <i>Теоретико-методологічне обґрунтування поняття сталого розвитку</i>	70
САВЧЕНКО О.С <i>Особливості копінг-поведінки творчої особистості</i>	73

ДУБЕНСЬКА Т., ЛАГОЛА І.М. Використання технологій критичного мислення на уроках літературного читання як засобу формування мовної особистості молодшого школяра.....	75
ЯРМОЛЕНКО М.П. Експериментальне дослідження креативності підлітків	80
КОВАЦЕНКО Г.В Розвиток образного мислення студентів на заняттях з фортепіано	85
ПЛОТИЦЬКА Ю.П Ефективна комунікація як засіб виробництва знання	89
ФЕДОРЧУК С.Ф Проблеми духовного розвитку особистості у контексті сучасних культурних умов	92
ОСАДЧУК А.С Вчинення правопорушень студентами	94

Л А Б О Р А Т О Р І Я П Е Д А Г О Г І Ч Н О Ї М А Й С Т Е Р Н О С Т І Т А П Р О Ф Е С І Й Н О Г О С А М О Р О З В И Т К У П Е Д А Г О Г А

СВИНАРЧУК В.М Сценарій військово-спортивного свята «Козацькі ігри патріотів»	97
ДИМІНСЬКА В.К., ПЕКУРАРУ Л.Г Музика об'єднує світ	104
МАРЦЕНЮК В.М Виховна година «Я – дитина і маю права».....	109
ДИМІНСЬКА В.К ПЕКУРАРУ Л.Г. Про що може розповісти сонатна форма	116
МАЗУР Т.А., БЕРЕЖАНСЬКА О.Ю. «О слово рідне, хто без тебе я?»	120
КАСІЯНЕНКО О.М Оформлення реквізитів: вимоги та правила План–конспект заняття.....	131
КИСЕЛЕВ Д.Л Из эпистолярного обзора возрождения: Данте и Шекспир..	139
КУШКО І.С. Розробка уроку: Державотворчий процес періоду директорії....	142
ПРИСЯЖНЮК Д.С Спорт у Вінниці на початку ХХ століття.....	149
КЛАПКО С.В. Тематичні обрії Шевченкової поезії	152

ВИМОГИ до підготовки науково-методичних статей Збірника «Вісник науково-методичних досліджень «Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу»	156
--	-----

ТЕМАТИЧНІ ОБРІЇ ШЕВЧЕНКОВОЇ ПОЕЗІЇ

Постановка проблеми. Лірика Т.Шевченка промовляє до серця нас по сьогоднішній день. Магія Шевченкової поезії до кінця не збагнена і незбагненна. Її належить ще нам досягнути, отже, знову й знову звертатися до неї, відчитувати глибинні коди української душі, української землі, українського неба. Товща часу не може притлумити гостру актуальність Шевченкового слова. Воно завжди сучасне й вічне, як правда, добро, людяність.

Мета статті – дослідити Шевченкову поезію, проникнути уявою в настрої, внутрішній світ Шевченкових героїв; бачити красу особистості, поетичних творів; визначати роль поетичної образності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До шевченківської теми зверталися митці Ю.Барабаш, В.Пахаренко, І.Дзюба, Є.Нахлік, В.Мовчанюк, О.Боронь, В.Шевчук, С.Росовецький. Як зауважують дослідники, життя Тараса Шевченка – це істинний подвиг, подвиг життєвий і мистецький. Він увів українську літературу в коло літератур європейських, остаточно утвердив право творити українською мовою національне красне письменство. Українці, озброєні вогненним словом Кобзаря, усвідомили себе нацією – і це найвищий подвиг поета. Життя Шевченка стало прикладом беззастережного служіння ідеї визволення

Батьківщини. Він мріяв про Україну нову. Нам судилося стати виконавцями його заповітів. Ми не лише словами, а вчинками, щоденною працею повинні вшановувати пам'ять Великого Кобзаря, нашого пророка. Отже, ми маємо довести всьому світові і самим собі, що Україна здобула й збереже належне їй гідне місце серед європейських держав.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поетичний дискурс поета має концептуальне значення для розуміння світогляду Шевченка, його філософських, релігійних, історіософських, культурологічних уявлень і переконань. Тематичні пласти становлять собою самодостатнє дослідження. Водночас складають певну цілісність.

Правомірність і актуальність таких понять, як тема і мотив. Категорія теми належить до найтривкіших категорій літературознавчої науки. Ця категорія протистоїть своїм внутрішнім потенціалом, своєю здатністю бути віднесеною не лише до референтного об'єкта художнього висловлювання, а й до станів суб'єкта (особливо це стосується лірики), зрештою, здатністю інтегрувати в собі всі досі заявлені випадки «атематизму».

Важлива у творчості Т.Г.Шевченка тема, як «Бог». Тема жінки та матері (на яку свого часу відгукнувся І. Франко).

ЛАБОРАТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

У плані розгляду тематики поетичні твори Т.Шевченка групуються довкола низки важливих і актуальних проблем, серцевину яких становлять колізії взаємин поетового «я» з Богом (богопокірність та богозвинувачення), язичницького і монотеїстичного начал у поезії Шевченка, свободи вибору і категорії долі, шляхів перетворення світу (шляхом насильства чи на засадах християнської любові). Темі визначають основні параметри художнього світу поета («Шлях», певною мірою й «Майбутнє»). Цікаво проникнути в заповітні сфери поетового світовідчуття й самоусвідомлення («Любов», «Родина», «Самотність», «Смерть», «Слово», «Слава»).

Тема «Україна» виступає однією з головних в Шевченковій поезії. Розроблювана Шевченком, вона виконала конструктивно - творчу роль у становленні нового українського письменства, у пробудженні національної самосвідомості. Самобутнім і художньо містким є її поетичне артикулювання поетом.

«Екзистенційна ланка», яка складає поняття «доля», «слово», «правда», «слава», «щастя». У цій ланці «сама воля» - першостимул, що дає життя всій системі цінностей». Розуміння волі у поезії Шевченка з часом ускладнюється, а в художніх інтерпретаціях цього поняття змінюються домінанти: від безпосереднього пошуку «волі» - до припущення її проблематичності, а іноді й констатації її підступності, оманливості: «... А воля душу стерегла», «І тут, і всюди – скрізь погано». Поняття «слава» у творчості Т.Г. Шевченка: йдеться і про побутове, народномовне вживання

лексеми, і про використання її у високому мовленні, наприклад, в оцінках мистецьких явищ та історичних подій, і про категорію «Божої слави», і про власне поетове «неоднозначне, навіть болісно суперечливе» ставлення до цього поняття, яке розкривається у знаменитому триптисі «Доля» - «Муза» - «Слава».

До провідних у творчості Т.Шевченка належить і мотив самотності; він «проймає Шевченкову творчість наскрізь (хоча дискретно, аж ніяк не поспіль). Таке звернення до біографії поета надає ліричного забарвлення.

Цілком доречним уявляється виокремлення такої теми, як «Родина». Художнє акцентування цього поняття у творчості Т.Шевченка виступає одним із найбільш очевидних свідчень спорідненості її з національним світоуявленням і етикою. Розмова про родину наближує нас до сфери найінтимніших переживань поета.

Тема «Смерть» точно сформульована у вірші «Заповіт». Вперше в практиці Т.Шевченка глибоко особистісний, інтимний мотив смерті ліричного героя включено до масштабного філософського контексту, відтак трагедія смерті окремого «я» стає фактом національної історії. Слушно пов'язати теми неволі та смерті. На рівні семантичному у темі смерті у поета помітне превалювання світлого елементу над конфесійним, соціоетичним, історіософським – над містичним, потойбічним.

У вірші «Косар» образ безжального косаря... може асоціюватися (як один із варіантів тлумачення) з метафорично персоналізованим у постаті царя Миколи І самодержавним тоталітетом. Проте і як

ЛАБОРАТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

один із варіантів тлумачення таке твердження не виглядає переконливим. По-перше, встановлювати асоціативні зв'язки між образами, які смислово диференційовані в тексті, означає заплутати структуру твору, по-друге, приписувати образіві косаря (в якому однозначно маніфестується смерть) «самодержавні» риси означає збіднювати зміст твору, переводячи його в розряд політичних агіток (хоча, саме обставини політичні, саме «решотка на стіні», за якою мучився ув'язнений поет, могли виступати головними імпульсами до написання цього твору).

Поза прийнятою концепцією залишається ціла палітра поетових емоцій, зокрема гнів і гумор. Увійшовши в емоційну атмосферу поеми «Гайдамаки», починаємо вірити, що нібито поет доводить зображення жорстокості до кульмінації, зокрема з метою емоційним шоком утвердити в страхітливості й цілковитому безглузді зла – помсти. Можна спробувати вишукати у творі аргументи, які дозволяли б саме так кваліфікувати вчинок Гонти (вбивство ним своїх синів), але весь твір пронизаний месницьким почуттям. Тому виникає запитання: невже поему поет задумував задля таких кваліфікацій?

Гайдамаків «оскаржено за гріх помсти» і це підтверджуємо такими рядками: «Замучені руки/ Розв'язались – і кров за кров/ І муки за муки!». Одначе в цих рядках жодного оскарження ми не відчуваємо – відчутне натомість торжество месника, якого довго мучили і який нарешті може відплатити своїм мучителям. Такі емоції у творі очевидні.

У творчості Т.Шевченка присутні революційно – бунтарські настрої та проповіді братолюбства. Ці начала виявляються протягом усього Шевченкового розвитку як поета.

Поетична творчість Т.Шевченка кореспондує із християнською вірою й християнським світоуявленням, роздуми й міркування вже виглядають свіжими й доречними.

Очевидно, й Шевченко, наділений надзвичайно вільним і явно недогматичним художнім мисленням, мав своє власне далеке від однозначності розуміння символів християнської віри.

Християнство як догма не повинне бути вирішальним критерієм у з'ясуванні питання правоти чи неправоти поета в його баченні шляхів здобуття волі.

Такі твори, як «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля..?»), «І виріс я на чужині..», «Заросли шляхи тернами..», «Чи то недоля та неволя..», «Марія» можна вважати кульмінаційним у творчості поета.

Тема «Майбутнє». Цікавою є інтерпретація образу «великого льоху», що ґрунтується на легенді. Водночас слід зауважити, що схема цієї легенди (герой заховався або заснув, щоб колись вийти і довершити свою справу) не є унікальною. Подібний сюжет трапляється в міфології й фольклорі багатьох народів – приміром, у німецьких легендах про Барбароссу (оброблені в поезії Ф.Рюккерга, Е.Гайбеля), у південних і західних слов'ян – про Марка Королевича; за їхнім зразком свій міф про Довбуша творив і наш Ю.Федькович.

Цілком слушно виокремлено в поезії Т.Шевченка мотив шляху, що проймає

ЛАБОРАТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

всю творчість Шевченка – від першої й до останньої поезії. Простежено різноманітні функції шляху в Шевченкових текстах, різні його розуміння – від символічного до повсякденно – побутового, названо окремі з образів, що пов'язані з цим мотивом. Витрактований шлях як один із ключових елементів створення міфологічної картини світу (де залучено такі підмотиви, як не знайдення шляху, шлях у ролі посередника між рідною країною й чужиною).

Окреслено основні вияви теми часу. Це космічний та історичний плани часу, які присутні у перших строфах поеми «Гайдамаки». Змальовано ще вражаюче й яскраве переживання часу ліричним героєм у вірші «А.О.Козачковському». Про час міфологічний можна вести мову не тільки у зв'язку з баладними мотивами, де цей час набуває дещо інших характеристик. Потребує з'ясування різної структура часу, явища його згущення й розрідження прискорення й уповільнення в різних темах і жанрах, у фрагментах різного емоційного забарвлення.

Тема «Біблійні мотиви». До мотиву апостольства належить вірш «Чи ми ще зійдемося знову...» (останній із циклу «В казематі»); виразна ілюзія на розп'яття Сина Божого прочитується у змалюванні спалення Івана Гуса з «Єретика». Можливо, варто б виділити старозавітний мотив кривавої помсти; простеження цього мотиву і з'ясування багато в чому біблійної його генези могло б, крім усього іншого, додати дещо істотне до дискусії про пошук Шевченком шляхів здобуття гідного майбутнього.

«Шевченківська енциклопедія» – дослідження, у якому представлені різні підходи та інтерпретації.

Тематичне поле Шевченкової поезії напрочуд багате й різноманітне, сповнене глибоких і глибинних проблем, по – своєму представляє Т.Шевченка як геніального художника слова і видатного мислителя, як визначну особистість у духовному й культурному розвитку України, як постать, що визначала шляхи національного поступу.